Spiona?in is Ro?iseanna:Layout 1 09/08/2011 20:09 Page 3

Spíonáin is Róiseanna

Nuala Ní Dhomhnaill

Cló Iar-Chonnacht
Indreabhán
Conamara

Spiona?in is Ro?iseanna:Layout 1 09/08/2011 20:09 Page 4

An Chéad Chló 1993
An Dara Cló 1997
An Tríú Cló 2011
© Nuala Ní Dhomhnaill 1993

ISBN 10: 1-874700-95-8
ISBN 13: 978-1-874700-95-1

Portráid: Brian McMahon
Dearadh: Deirdre Ní Thuathail
Dearadh clúdaigh: Clifford Hayes

Foilsíodh leaganacha de na dánta seo cheana in: *An Dealg Droighin* (Mercier, 1981), *Féar Suaithinseach* (An Sagart, 1984), *Feis* (An Sagart, 1991).

Foras na Gaeilge

Tá Cló Iar-Chonnacht buíoch de Fhoras na Gaeilge as tacaíocht airgeadais a chur ar fáil.

Faigheann Cló Iar-Chonnacht cabhair airgid ón gComhairle Ealaíon.

Gach ceart ar cosaint. Ní ceadmhach aon chuid den fhoilseachán seo a atáirgeadh, a chur i gcomhad athfhála, ná a tharchur ar aon bhealach ná slí, bíodh sin leictreonach, meicniúil, bunaithe ar fhótachóipeáil, ar thaifeadadh nó eile, gan cead a fháil roimh ré ón bhfoilsitheoir.

Clóchur: Cló Iar-Chonnacht Teo., Indreabhán, Co. na Gaillimhe.
Fón: 091-593307 Fax: 091-593362
Priontáil: CL Print, Indreabhán, Co. na Gaillimhe.
Fón: 091-593251 / 593157

Spiona?in is Ro?iseanna:Layout 1 09/08/2011 20:09 Page 5

Clár

Táimid damanta, a dheirféaracha	7
Ceist na Teangan	9
Fear	10
Máthair	12
Athair	13
An bhábóg bhriste	14
An Fhilíocht	15
In Memoriam Elly Ní Dhomhnaill	16
Dán do Mhelissa	18
Oileán	19
Ag cothú linbh	21
Claoninsint	23
Breith Anabaí Thar Lear	24
Sionnach	25
Scéala	26
Primavera	27
Na Súile Uaine	28
Fáilte an Ghalláin roimh Titim na hOíche	30
Fuadach	32
An Crann	34
An Slad	36
Fáilte Bhéal na Sionna don Iasc	37
Venio Ex Oriente	38
Leaba Shíoda	39
An tSeanbhean Bhocht	41
An Casadh	43

Spiona?in is Ro?iseanna:Layout 1 09/08/2011 20:09 Page 6

Titim i nGrá	45
An Bóithrín Caol	46
Freagra na Mná Ceiltí	48
I mBaile an tSléibhe	49
Peirseifiné	51
Filleadh na Béithe	52
Dún	53
Feis	55
Amhrán an Fhir Óig	59
Scéal Béaloidis ón Leitriúch	60
Aubade	61
Gaineamh shúraic	62
Sneachta	63
Deora Duibhshléibhe	64
Madame	65
Lá Chéad Chomaoineach	67
An Traein Dubh	68
Ag Tiomáint Siar	70
An Bád Sí	71
Gan do Chuid Éadaigh	73
Caora Fíniúna	75
Éirigh, a Éinín	76
Greidhlic	78

Tá comhad fuaime de na dánta seo, á léamh ag an údar, ar fáil le híoslódáil ón suíomh **www.cic.ie**

Spiona?in is Ro?iseanna:Layout 1 09/08/2011 20:09 Page 7

Táimid damanta, a dheirféaracha

Táimid damanta, a dheirféaracha,
sinne a chuaigh ag snámh
ar thránna istoíche is na réalta
ag gáirí in aonacht linn,
an mhéarnáil inár dtimpeall
is sinn ag scréachaíl le haoibhneas
is le fionnuaire na taoide,
gan gúnaí orainn ná léinte
ach sinn chomh naíonta le leanaí bliana,
táimid damanta, a dheirféaracha.

Táimid damanta, a dheirféaracha,
sinne a thug dúshlán na sagart
is na ngaolta, a d'ith as mias na cinniúna,
a fuair fios oilc is maitheasa
chun gur chuma linn anois mar gheall air.
Chaitheamair oícheanta ar bhántaibh Párthais
ag ithe úll is spíonán is róiseanna
laistiar dár gcluasa, ag rá amhrán
timpeall tinte cnámh na ngadaithe,
ag ól is ag rangás le mairnéalaigh agus robálaithe
is táimid damanta, a dheirféaracha.

Níor chuireamair cliath ar stoca
níor chíoramair, níor shlámamair,
níor thuigeamair de bhanlámhaibh
ach an ceann atá ins na Flaithis in airde.
B'fhearr linn ár mbróga a chaitheamh dínn ar bharra taoide
is rince aonair a dhéanamh ar an ngaineamh fliuch
is port an phíobaire ag teacht aniar chughainn
ar ghaotha fiala an Earraigh, ná bheith fanta
istigh age baile ag déanamh tae láidir d'fhearaibh,
is táimid damanta, a dheirféaracha.

Spiona?in is Ro?iseanna:Layout 1 09/08/2011 20:09 Page 8

Beidh ár súile ag na péisteanna
is ár mbéala ag na portáin,
is tabharfar fós ár n-aenna
le n-ithe do mhadraí na mbailte fearann.
Stracfar an ghruaig dár gceannaibh
is bainfear an fheoil dár gcnámha
geofar síolta úll is craiceann spíonán
leasc rianta ár gcuid urlacan
nuair a bheimid damanta, a dheirféaracha.

Spiona?in is Ro?iseanna:Layout 1 09/08/2011 20:09 Page 9

Ceist na Teangan

Cuirim mo dhóchas ar snámh
i mbáidín teangan
faoi mar a leagfá naíonán
i gcliabhán
a bheadh fite fuaite
de dhuilleoga feileastraim
is bitiúman agus pic
bheith cuimilte lena thóin

ansan é a leagadh síos
i measc na ngiolcach
is coigeal na mban sí
le taobh na habhann,
féachaint n'fheadaraís
cá dtabharfaidh an sruth é,
féachaint, dála Mhaoise,
an bhfóirfidh iníon Fhorainn?

Spiona?in is Ro?iseanna:Layout 1 09/08/2011 20:09 Page 10

Fear

Bain díot do chuid éadaigh
ceann ar cheann,
do threabhsar is do bheist
líontánach liath.
Cuir do chuid spéaclaí
ar an gclabhar
in aice led chíor
is do haincisiúr.

Is siúil chugam trasna
an urláir ar deis
go bun na leapan
chun go bhfaighead deis
mo shúile a shíneadh
thar an niamh dorcha id chneas,
thar na míorúiltí is na háilleachtaí
id chabhail.

Is ná bí grod ná giorraisc
liom anocht,
ná fiafraigh díom "cén chaoi?"
ná brostaigh ort,
tuig nach lú a fhéadaim
i bhfianaise do dhea-nocht
mo shúile a líonadh
ná iad a dhúnadh ort.

A fhir atá chomh fada
as do ghéag,
chomh leathan as do ghualainn
is do thaobh,
fainge fionn fireann
ó bhaitheas go bearradh iongan
is do bhall fearga
cumtha dá réir,

Spiona?in is Ro?iseanna:Layout 1 09/08/2011 20:09 Page 11

ba chóir go mórfaí tú
os comhair an tslua,
go mbronnfaí ort
craobh is próca óir,
ba chóir go snoífí tú
id dhealbh marmair
ag seasamh romham
id pheilt is uaireadóir.